

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Refutatio Tractatvs Gregorii De Valentia Hispani, Iesuitæ
Ingolstad. impij, de prophana, abominanda & execrata,
verboq[ue] Dei damnata Missa Pontificia**

Heerbrand, Jakob

Tvbingæ

VD16 H 1081

Iam Qvomodo, In Missa Sacrificium fieri verè Propiciatorium, pro peccatis,
alijsq[ue] necessitatibus, probaturus sit, audiemus. Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36568

his constat Pontificis, sed incerta eius est origo, & dubium voc abna
 nes quoq; ipsa hoc significata vocabulo. Quod enim Hebraum Vult
 Hispanus, & ex Mose sumptum, oblationem significare, contradicunt
 peritissimi, Sanctes Pagninus, & Vatablus, per sufficientiam
 adhaerens, id est, pro facultatibus & opum ratione. Sed recens hoc est Pape
 terum, Missaeq; patronorum, inuentum. Vetusiores enim latinam vocem
 & à mittendo deriuari, asseruerunt, & sic dictam, quod hostia missa
 si, vel caelitus angelus missus, vel hostia ad caelum missa. Durandus ab
 emittendo, quod à Catechumini emitterentur, sicut de Ecclesia dictam putat.

Quid non modò incertius, sed ineptius etiam & stultius, addo & ma
 gis impium, hac Missa Pontificia Etymologia, cuius meritò istos pudere de
 beat, cum originem nesciant praecipui & summi sui cultus.

De Patribus, quantumq; illorum testimonijs tribuendum sit auctori
 tatis, supra, & serè ab initio copiosè est dictum.

Ad Cypriani testimonium, contra Missam Pontificiam à me citatum: *Pol. 304*

in sacrificio, quod Christus est, non nisi Christum sequendum esse: respondet *Cypr. lib. 3.*

Hispanus: Non contra communem Ecclesiae traditionem, quasi non ex ea *Epistola 2.*

Christi sententia disci debeat: sed contra priuatam aliquorum consuetudinem,
 qui calicem sine vino peruersè offerrebant, agit. Respond. Verum est. Sed ex
 hypothesis ista, generalem, siue thesin facit, non nisi Christum in Cena Do
 mini, & (quam sacrificium vocat, saepè dicta de causa) administratione se
 quendum. Nec nos, ut Hispanus mentitur, Eucharistiae sacrificium oppugna
 mus, hoc est, Cenam Domini, ut à Christo est instituta, sed vos, & impiu Pa
 tricum sacrilegum Missae sacrificium, in quod illam conuertistis, ex Sacra
 mento Cena (in quo Deo agende sunt gratiae, pro perceptis ab ipso bene
 dictis, unde Eucharistia dicitur) sacrificium verè propiciatorium, sceleratè,
 & blasphemè, & sacrilegè, facièntes.

DE QUOMODO, IN MISSA

Sacrificium fieri verè Propiciatorium, pro
 peccatis, alijsq; necessitatibus, pro
 baturus sit, audiemus.

Capit

Fol. 305.

HACTENVS per folia 304. aliud non egit Hispanus, nisi quare
 bare conatus est, Eucharistiam, hoc est, Cœnam Dominicanam, scilicet
 verum & legitimum esse. Quod si bonam fueret causam, non opor-
 tet tam proluxa & operosa probatione. Sed cum veritatis simplex sit
 verum est, quod isti asserunt, à Christo in Cœna institutum esse sacri-
 verum, vno verbo dicere potuisset: Christus semetipsum Deo patri
 in Cœna sua, antequam daret discipulis, sacrificauit & obtulit. Et hoc
 quoque, ut facerent in posterum, suis Apostolis mandauit. Sic enim cla-
 manifesta eius sonant verba: In ea nocte, qua Iesus Christus est traditus
 cepit panem, gratias egit, & se sub speciebus panis & vini, suumque
 & sanguinem, obtulit Deo patri cœlesti. Deinde dedit discipulis
 dixit: Accipite & manducate hoc est corpus meum & hoc vos quoties
 quotiescumque celebraueritis: Offerete prius Patri meo cœlesti sacrificium
 re propiciatorium, pro peccatis viuorum & mortuorum. Deinde, comedit
 & si placet alijs etiã circumstantibus dedit, ut hoc ipsi faciant in meam
 memoratiõem. Cum enim non solum cultus sit Ecclesie præcipuus, sed
 iam sacrificium verè propiciatorium, pro peccatis & alijs necessitatibus
 eorum, salus consistat Ecclesie, istorum opinione: necesse est habere in
 tione, verbum, & mandatum Dei perspicuum & illustre, sicut & illi
 Articuli & dogmata Ecclesie. Quæ admodum nos nostræ Cœna com-
 etiam pueris & idiotis, rationem reddere possumus, ex verbo Dei, ut
 ligant, quæ nulla Sophistica eludi possunt. Cum verò hoc minime docerent
 sit Hisp. quia non habentur in Euangelistis tribus, & Apostolo, qui in
 tionem Cœne Dominice accuratè & maximo consensu descripsit, libere
 alienam pro suis affingere necesse est sententiam, contra voluminose
 ris, contra verba & mentem Apostolorum. Hoc opus, hic labor, hinc ar-
 ges mirifica, hinc artes vulpine, quibus ingerant sacrificium, quod nunquam
 extat in tota sacra Scriptura.

Hebr. 9.

Sicut hæc eadem maximo consensu docet, vnicum verè propiciato-
 rium Christi, in cruce semel peractum, sacrificium, sufficiens precum
 demptionis nostræ. Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, & cap-
 proprium sanguinem introiuit semel in sancta, æterna redemptione

ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neq; ut sepe semetipsum of-
ferat, quem admodum Pontifex intrat in sancta per singulos annos, in san-
ctae alieno, alioqui oportebat eum frequenter pati, ab origine mundi.
Hic autem semel in consummatione saeculorum, &c. sine sanguinis effu-
sione non fit remissio. Et iterum: Hic autem unam pro peccatis offerens ho-
stiam, in saeculum sed & in dextra Dei. Vna enim oblatione perfectos
facit in saeculum, eos, qui sanctificantur. Et ubi peccatorum remissio, non
est oblatio pro peccato.

Quod si ergo passione & morte sua Christus semel in sancta ingressus
est, per proprium sanguinem, & hac ratione aeternam redemptionem inue-
nit, si non sepius sese offert? Si unia sui corporis & sanguinis oblatione
nec perfectos fecit, in saeculum? Si absq; sanguinis effusione, non fit
peccatorum remissio? Si ubi peccatorum remissio, non est amplius pro pec-
cato oblatio? Quid, quaeso, opus est Missae sacrificio? Argumentum hoc est.
Christum non aeternam inuenisse redemptionem, suo sanguine, nec perfe-
ctos nos fecisse oblatione corporis sui in cruce, nec nos per ipsum eiusq; pas-
sionem, remissionem habere peccatorum, quia diserte inquit: Vbi est peccato-
rum remissio, non est amplius pro peccato oblatio. (Nam per Missam non
fit applicatio quod isti volunt, postea docebimus.) Item, hinc sequere-
tur, quod in Missa offerri sacrificium, quia iterum diserte dicitur: Sine
sanguinis effusione non fit peccatorum remissio. Sed in Missa nulla fit sangui-
nis effusio. Ergo in Missa nulla peccatorum remissio. Et sic non est veri
propiciatorium sacrificium.

Et hinc recte August. dicit: QUONIAM SINGVLARI, ET SOLO
SACRIFICIO, pro nobis Christi sanguis est effusus: sacrificium Ec-
clesiae laudis est in gratiarum actione. *August. contra
aduers. legis &
Prophet. lib. 1.*

Item quod obijciunt aduersarij, unum esse & idem Christi in cruce
sacrificium, unam & eandem hostiam, unum & idem corpus, *cap. 18.*

in cruce, & in Missa, id eod; eundem esse & habere vtrobiq; effectum:
In Missa non haberi corpus Christi, ideoq; non offerri posse, supra
constitutum. Quia non celebrant Coenam Domini a Christo institutam,
sacrificium esse volunt propiciatorium, non seruatur insti-
tutum, & intentio, Non distribuitur Ecclesiae, non fit annuntiatio mor-
tis. Deinde, si maximè in Missa, quemadmodum in Coena Domini,
id est

X id est

idem sit & habeatur corpus Christi, quod in cruce pependit: non tamen
sequitur, idem esse utriusque sacrificium. Non enim ubique Christus
corpus & sanguis, ibi mox est sacrificium, & oblatio corporis eius
guinis. Non enim in domo Simonis leprosi, neq; in domo Marthae
cum Lazaro & alijs mense affedit, sicut neq; in postrema Cena, sicut
uit, aut obtulit se hostiam pro peccatis, sed id tunc semel, quod ostendit
cruce factum est. Et quod idem est corpus Christi in Cena, quod in
alia de causa ibi est, nempe ut edatur & bibatur, ad mortis eius
rationem; alia de causa in cruce pependit, nempe, ut se offerret, &
victima ad exhaurienda peccata multorum.

Et ingens est inter Missae in altari, & crucis sacrificium
Nec enim eadem est persona. Hic enim Christus, illic sacrificulus nesciens
Dei mandato & voluntate Dei obtulit se: hic absq; verbo Dei, &
ipsius voluntatem, atq; institutionem. Numero differant. Christus se
obtulit, eterna redemptione inuenta: Isti quotidie innumeris locis
ipsam est argumentum, Missae non esse propiciatorium sacrificii
quemadmodum Apostolus argumentatur contra Leuitica sacrificia:
ne, inquit, desissent offerre, si nullam iam habuissent conscientiam
peccatorum, qui sacrificassent, & semel purgati essent. Modis etiam
suis est. Crucis enim sacrificium eruentum fuit: sed Missae incrementum
cunt. Hoc ipso ergo, non est propiciatorium. Quia sine sanguinis effu-
sione peccatorum remissio non fit. Porro, non ideo incrementum Patres
sacrificium vocant Cenam Domini, quod in hac corpus Christi offerretur
Deo, sacrificium verè propiciatorium: sed quod in eius celebratio esse
memoratio, hoc est, annuntiatio & praedictio fiat passionis Christi,
meritorum, quae morte sua nobis peperit, quod videlicet, nostris
uerit peccata. Hoc incrementum est sacrificium laudis scilicet, & gratiarum
actionis, quod fit in usu Cenae Domini. Et opponitur Veteris Testamēti
sacrificiis, quae cruenta erant, mactatis & oblatiis pecudibus. Unde veteres
male dixerūt: Christus semel immolatur in crucis ara: sed hic (in Cena) immo-
ratur eius mors amara. Cuius rei illustre extat apud Cyrillum testimo-
nium: Annuntiamus enim eam, quae secundum carnem est, mortem, & gratiam
liberantis Dei, hoc est, Iesu Christi, & ex mortuis resurrectionem, in q; caelestis
gloriae confirmationem, INCREMENTUM in Ecclesijs per sacrificium cultum

Cyrl. Epistola
contra Nesto-
rium.

sacrificium, θυσία, sed λαβεία, cultum) accedimus ad mysticas bee
tiones, & sanctificamus, EFFICIMVRQ VE PARTICIPES SAN-
CARNIS, ET PRECIOSI SANGVINIS, nostri omnium
Christi. Nullam hic Missæ, oblationis, vel sacrificij, sicut mentio
Cenæ Domini, & in ea participationem corporis & sanguinis
Christi, cultum vocat inuentum. Et supra ex eiusdem lib. 10. contra Iulian.
hanc citauimus, quo opponit nostra mentalia exercitia, Israelitarum cultui,
qui pecudes & volucres offerebant mactatas.

Quod si verò Missa ideo est sacrificium propiciatorium, quia in ea se
edere putant corpus & sanguinem Christi: cur non eadem ratione, Domini-
cæ cenæ, que celebratur à sumentibus, sacrificium est. Verè propicia-
torum. Quia idem verò obiq; corpus & sanguis Christi. Sed obijciunt, in Cœ-
na non offertur Deo, sed tantum sumitur. Rectè. In hunc enim usum Ch-
ristus eam instituit. In Missa verò offeruntur Deo. Sed quis hoc præcepit? His ita
premissis iam audiamus Hispanum, quibus Scripturæ sacræ & Simonij sicut
Missa sacrificium verè propiciatorium probet.

In hoc autem de Etymo vocabuli differit, & in genere omnes rectas
affiones, atq; hoc etiam ipsum sacrificium, propiciare aliquaratione Deum
confiteri debere ait. Ad omnia siquidè opera pia generatim pertinere videtur
quod legimus: Dominus bonus, propiciatur cunctis, qui in toto corde
vere vult eam. Vbi non solum fidem in Hispano d fide o, sed crimen falsi, &
depravationem scripturæ sacræ accuso. Nequaquam enim loci sententia est,
quod Deum Israelite sibi propicium reddiderint, suis quibusdam operibus
placantes. Sed contra potius sententia verborum H sive est, quod Deus
magnus, & propicius sit, pronus ad ignoscendum, qui ex gratia
remittit peccata ijs, qui ex animo Deum requirant, etia si secundum le-
gem essent mundi, ne comedere possint Pascha: Sicut inmediate sequen-
te sadole & fraudulenter impostor omisit Hiss declarant, & hanc ef-
fectam euincunt. Additur enim: Et non imputabit illis, quod minus
meriti sunt. Sicut in præcedentibus habetur, quod multa tibi sanctifi-
canda non poterant. Dominus autem indulget populo, habens pro-
pitiatis, regens & condonans hoc, quicquid erat in mundicie legalis.

Fol. 306.

2. Paral. 30.

Quod autem & precibus Deus propiciari dicitur, id non præcū per se
dignitas

X ij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dignitati tribuendum est, quasi earum merito Deus reconcilietur, sed in
 ricordie Dei, eiusq; clementie & bonitati adscribendum est, gratis pro
 propter filium peccata remittentis, qui solus & vnus ita placuit patris
 stam iram, ut omnibus in eum credentibus, ac condonationem peccato
 propicius & placatus, velit condonare peccata. Hunc enim Deus pro
 propiciator em, per fidem, in sanguine ipsius. Quia se ipsum sacrificium
 piatorum: in odorem suauitatis Domino, obtulit. Hæc vnica est placati
 reconciliandi Deum ratio. Hoc vnicum sacrificium propiciatorum,
 Missa Pontificia.

Röm. 3.

Fol. 308.

Cont. Missam
 Pont. Pro. 104.
 Chrysof. in Epi
 stolam ad Heb.
 hom. 17.

Pessimè autem habet Hispanus, quod scripsi, à fecibus Pen
 damari id, quod ex Chrysof. scripsi: Offerimus quidem, sed ad recon
 nem facientes mortis eius. Et mox: Hoc autè quod facimus, in COMMEN
 RATIONEM quidem fit eius, quod factum est. Et mendacium dicit esse
 tolerabile. Quia Canon concilij habeat: Si quis dixerit, Missæ sacrifici
 nudam esse commemorationem sacrificij Christi, in cruce peracti, non
 tem propiciatorum, &c. anathema sit. Cum enim Chrysof. solius mem
 tionis & commemorationis meminerit, nequaquam verò addat, propi
 torum esse, vtiq; non mentitus sum ego, quod id damnatum esse à
 Pontificijs dixi, mentitur autem Hispanus, mendacij me sine causa et
 Cum Chrysofomo expostulet, si placet.

Fol. 307.

Deinde, blasphemat Hispanus, quod sua quadam ratione proprie
 tenuis obsequium est religioni insigne, Deoq; acceptissimum, vult
 uina benevolentiam conciliare, Deumq; flectere ad beneficentiam,
 vel remittendis peccatis, vel alijs necessitatibus subleuandis, idq; et
 re operato Missa.

Fol. 309.

Sacrificium Missæ ad remissionem peccatorum valere, & propicie
 torum esse, ait, hoc est, tantam esse vim & dignitatem operis Missæ, sicut
 & Sacramentorum, ut ex lege diuina rectè dispositis, per se sint salutaris
 eo ipso, quod legitimi ministri opera conferantur: & ad aliam rerum
 necessitatem, subsidium, ex congruitate quadam valere. Idq; probate con
 tur hac Syllogismi forma, qua supra quoq; vsus est: Si quod opus, ad remi
 sionem peccatorum per illud obtinendam, mandato Christi faciendum est, du
 bium non est, quod id opus ex diuina lege & promissione remissionem pec
 catorum obtinere valeat, quia Christus fallere nos non possit. Sacrificium autem
 Missæ

ad obtinendam remissionem peccatorum, ex mandato Christi faciendum est
 tam preceptum illud: Hoc facite: ad omnia precedentia, è quibus videntur
 etat: Quod pro vobis tradetur & effundetur in remissionem peccatorum
 reserri debeat. Ergo &c.

Respondet Hispanus, habemus diuersa principia. Tu enim nullam in
 verbis institutionis Christi Cœnam vides: sed perpetuo ingeminas, rebo-
 as, ut lupus agnum, Missam & Sacrificium instituisse Christum, quod ego
 in verbis illis videre non possum, sed tantum Cœnam Dominicam. Et quod
 tu in præcedentibus præbasse ais, ego nego. Sicut hic quoque Minor præ-
 positio est falsissima, & tot ferè erroribus, quot verbis constat, est reserta.
 Christus enim nequaquam Missam instituit, in qua suum corpus & sanguis,
 sed speciebus panis & vini, Deo offerretur à Sacrificio, ut eius operis
 & dignitate, spectatores ieiunij & famelicis eo ipso, quod vident histrio-
 nam mirabilem agere tragediam, percipiant remissionem peccatorum. Vel
 etiam absens quiuis, dum modo sacrificij, dormienti similis, memoria repe-
 tit, quod pro illo, vel alijs absentibus, id opus velit applicare, ut & ipsi
 inde consequantur remissionem peccatorum, nec vini solum & superstites,
 sed hæc quoque vita sancti, Quod si verò Christus tale instituisset opus, hæc
 lege faciendum, addita promissione de remissione peccatorum: Vtiq; hunc
 habet et effectum. Sed hoc tantum, Hispanus, vestra deest Missa, quod tale
 opus Christus non instituit. Nam quod dicit, hoc facite, nihil minus
 quàm ad hæc tantum verba, QVOD PRO VOBIS TRADE-
 TUR, referendum est, ut sit sententia: sacrificate corpus meum: Sed hoc præ-
 ceptum quod Apostolus fide dignior Hispano, & doctior Theologus, in præ-
 cepto: Quotiescunq; comederitis panem hunc, & de peculo biberitis, mor-
 tui Domini annunciate, donec veniat. Iubet panem sumere, quod ipse Do-
 minus fecit. Iubet benedicere, seu gratias agere, hoc enim & ipse fecit. Iu-
 bet panem frangere seu dispensare, nam & hoc fecit. Iubet dicere: Hoc
 corpus meum, quod pro vobis traditur, quia & hoc ipse dixit. Iubet
 comedite inquiens. Et hæc omnia iubet facere in sui commemoratione
 hoc est, mortis & passionis sue annunciationem, seu prædicationem
 nam in Ecclesia, quod admonita de morte Christi, sumpto corpore &
 sanguine eius, confirmetur in sua fide de peccatorum remissione, per Chris-
 tum, mortem, sanguinisq; eius profusionem parta. Hoc opus est, Hi-
 spanus.

spare, quod Christus mandauit, non Missæ Pontificiæ Sacrificio se offerre, de quo verbum nullum, syllaba nulla, iota nullum. Hec lex est Cælestis mihi. iuber singulos accipere & manducare: non vult vnum Sacramentum, inftar cuculi curruæ oua exorbentis, pro alijs edere. Sicut enim quidem potest, q. tam. n. pl. becula stultæ et turbæ nimis credule persupponit.

Quod verò ad promissionem attinet: Quod pro vobis tractatur pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. Verba hæc fidentibus vera in Christum de merito ipsius requirunt. Non enim pro Christus, quod quicumq. Coenam hanc suam (de qua sola loquitur, non quæ verò de Missa) suscipit, eo ipso, ex vi & dignitate Sacramenti remissionem peccatorum consequatur, ex opere scilicet operatio, quæ negatur Hispanis: sed qui Christum vera fide apprehenderint, sibi quoque eius propria fide applicauerint: Quod videlicet Christus sua passione, & sanguinis profusione, in cruce facta, peccata nostra expiavit. Vnde pronomen, vobis (quod pro vobis datur, qui pro vobis funditur remissionem peccatorum) diligentiſſimè obseruatur, quò singuli meritæ sionis Christi, in vsu Cœnæ Dominicæ, sibi applicant. Et ne singuli de eius beneficio dubitarent, fidem eorum confirmat, pignore quasi eius sui corporis & sanguinis dato. Sicut aliàs etiam dicitur: Iustus fide iudicatur. Quemadmodum igitur Sacramenta, sine fide propria non profitentur: ita multò minus Cœna Domini ab alio sumpta. Quemadmodum rescenti alio, famelicus non satiatur, nec sitiens, bibente tertio, siti sui extinguere potest, sed poculum ipse ori admoecat, nec esse est. Nobis igitur probat Hispanus, sed futilia sunt, & aniles nugæ ac fabule, quæ effertur Vaniloquus, Hispanus, & iactator, se sequi pedibus verbis profert, non verarum aut bonarum rerum habentia.

Non dissimile est alterum: plura enim non habet Hispanus, quibus Missarium suum sacrificium probare instituit, repetit loco ex Epistola ad Hebr. OMNIS PONTIFEX siue Sacerdos, EX HOMINIBUS ASSUMPTVS, &c. ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Monstrat Evangelici, sunt Sacerdotes verè & propriè dicti, diuinitus constituti ad offerendam Eucharistiam. Ideo Dei voluntas & ordinatio est, ut offerantur pro peccatis.

Respondeo: Locum hunc non vniuersè, (ut Hispanus vult & loquitur) hoc est, de Sacrificiis etiam Missaticis accipiendam, sed tantum de Verbo

Col. 3. 9.

Hebr. 5.

Pontifice, seu summo Sacerdote Aaronico, & Christo, cuius ille typus
 Ideo nihil profus ad Missaticos multis doceri potest modis & rationi-
 bus. Primum enim, vocabulum, quo hic vitur Apostolus, non simpliciter
 Pontificem, vel, ut hi addit, & peruertit Hispanus, Sacerdotem quemuis
 significat, sed ἀρχιερεὺς summū Sacerdotem significat. Fuerunt autē multi
 Sacerdotes in Repuo. Israel. ita, sed non omnes summi, Verū vnus tantum
 semper, secundum ordinationem Dei, summus sacerdos, qui typus fuit Chri-
 sti, vici. & summi sacerdotis nostri, per illum adumbrati, qui obtulit
 dona & sacrificia pro peccatis. Deinde, particula ἵνα non tam causalis est,
 quam inchoatiua, ut non ad precedentia, sicut Hispanus contendit, sed ad
 sequentia referatur.

Manifestum est praeterea, Apostolum hic Antihesin insituere inter Chri-
 sti summi nostri & Noui Testamenti sacerdotem, atq; Aaronem, eiusq;
 sacerdotium, omnia praeclariora & praestantiora esse ostendens in Christo.
 Ideo huic merito cedere debere Aaronis seu Leuiticum Veteris Testamenti
 sacerdotium, hocq; abrogandū. Idq; ex totius Epistole dispositione & con-
 textu facile diligens deprehendet lector. Haec enim personam Christi de-
 scripsit, quod vrus Deus sit & homo. Tum etiam de officio eius dicere
 cepit: Ideo, eum audiendum & vera fide amplectendum monuit.
 Nam, incipit copiosius summum eius Pontificatum describere. Quarto,
 hoc i. sum Lyra super cap. 5. ad H. br. quog; animaduertit, dum in hac ver-
 ba, super hunc locum, scripsit: Omnis namq; Pontifex) Postquam Apostolus
 ostendit excellentiā Noui Testamenti, respectu Veteris, per hoc, quod Chri-
 sti praesentet Angelis, & etiam Mosi, per quos data est lex Vetus: Hic
 ostendit hoc id m, per hoc, quod sacerdotium Christi PRÆEMINET SA-
 CERDOTIO AARON. Et circa hoc duo facit: Quia primō ostendit, Chri-
 sti esse Pontificē. Secundo ostendit, ipsum esse excellentiorem Pontifice Ve-
 teris Testamenti. Hæc ille ibi. Non ergo in epistolam Apostoli facio ratiocinatio-
 nem in Hispano nugariis, sed tu, qui Apostollū non intelligis, qui cum præ-
 ceptis conuenit, cum coniungenda hæc sunt cum sequentibus, ut est pro-
 batur. Atq; ita omnia petulanter peruertis Sycophanta.

Quod ad sui Collegæ disputationem, quam me non intellexisse ait, quod
 non, ut preces petitionem continent expressam sicut sacrificij, adeo ex
 his, Missa scilicet, oblationem, quasi petitionem esse tacitam, quoniam
 Deū con. mouet, aliquid beneficij rependere, pro oblato sibi munere.

Nos

Vol. 116

Nos Verò, Hispani, in Coena Domini à Deo accipimus, corpus & sanguinem Christi, non Deo nos offerimus, dicente Christo: *Accipite. Quid faciamus? Offeramusne Deo? Nequaquam. Sed edite, & De oblatione ne gregi quidem. Aut istis mirabilibus Grammaticis, & Logicis Metaphysicis, edere & bibere, idem est, quod offerre. Ideoque horribilem prophanationem Coenae Dominicae, cum ex ea Dagonem & titiū facitis, non commovebitis Deum, ut beneficij aliquid vobis impendat, sed ut commotus & ira exardescens, poenas & supplicia poenae, sulphur & ignem perpetuum, nisi vestris Nisibus Idololatrias ipsam feceritis sacrilegi, vobis immitat. Hoc premium reportabitur.*

Vbi igitur iam, Thraso, tu, cum tuis Sacrificuculis, & ceteris subinde ingeminans: Sacerdotes, sacerdotes, Sacrificium offerant pro catis populi, manebis? Et quale hoc tuum sit fundamentum Nisibus, videlicet sit Sacrificium propiciatorium, vident omnes, ad vos haec dicitur & testimonia duo pertinere nihil. Hui quàm citò hic transit. Et se destitui probatione solida & vera ex sacra Scriptura fontibus magis mutus, quàm piscis, aliàs Archita crepitaculo magis sonorosissimo pede pertransit, & ad visitatum suum Asylum, Patres veterum, inquit, iudicium Sectariorum iudicio, sine insigni temeritate & temeritate, postponi nequit, in quibus spem victoriae omnem collocat, & ceteris

Fol. 118. et sequē multa passim colligens ex Epistolis Martialis, Alexandri Episcopi *vobis aliquos.* Iustino Martyre, Cyrillo Hierosolymitano, Origene: Quis etiam Augustino, Primasio, Paschasio, Damasceno. Hic regnat, imò vero scribitur *phat Hispanus.* Hoc enim docere, crimina atque peccata his oblati Dominici Sacrificij corporis & sanguinis Christi deleri offerimus, propiciatorium hostiam ad expiationem scelerum, &c.

Fol. 119. Respondeo: Multa habeo, quae verè respondere possum. Quaedam enim merito, propter inepta quaedam alia, quae in eisdem continentur Epistolis & Scriptis, suspecta nobis habentur. Ut, quòd in prima, propter rursus antiquitatem, Martialis collocatur Epistola, in qua etiam in nomine Stephani dedicatam praedicat, (quod astute dissimulat Hispanus) in qua corpus & sanguis Christi in vitam aeternam offeratur. An tu putas, Hispanus, tum temporis istas consecrationis caeremonias altarium fuisse visitatum Scio quidem, in Epistolis, quae Iacobo adscribuntur, multarum caeremoniarum ineptiarum

illarum Leviticarum fieri mentionem, sed nothas esse supra docuimus.
 Verò impietas & Idolatria ista, in nomine Martyrum, templa aut
 ara consecrandi vsu fuerint recepta? Cum longo tempore post à D. Au- *August lib. 17*
 hoc inter Idolatriæ species numeretur: Non ne, inquit, si templum *contra Max.*
 sancto angelo excellentissimo de lignis & lapidibus faceremus, ana- *Arrian. Epi-*
 hetizaremur à veritate Christi, & ab Ecclesia Dei? Quoniam crea- *scop. num. 11.*
 re exhiberemus eam seruilitate, que vni tantum debetur Deo. SI ERGO
 SACRILEGI essemus faciendo templum creature, &c.

Sic in Alexandriæ Episcopi Rom. & Martyris, qui anno 119. præ- *Alex Epistola*
 fuit Epistola, que secundo loco ponitur, plurima habentur inepta. Scribit *Decretat. 1.*
 enim, sibi omnium Ecclesiarum curam esse commissam: quod ipsum falsitatis
 Notum arguit concilium, in quo inter quatuor Patriarchas Ecclesiarum
 gubernatio diuiditur. Et præfertur omnibus Hierosolymitanus. Romano
 vero Episcopo suburbicariarum commendatur inspectio Ecclesiarum sic
 in eadem, Aquæ sale consperse non solum consecratio docetur, omnibusq;
 mandatur sacerdotibus: sed etiam maxima illi tribuitur virtus & efficacia,
 quod videlicet cuncti ea aspersi, sanctificentur & purificentur. Quod ste-
 rilitatem terræ auferat humanarum, & coinquinos sanctificet, atq; emun-
 det & expuret, & cætera bona multiplicet, & insidias Diaboli auertat,
 & à peccatis versutis, homines defendat, ac virtute sacrorum ver-
 borum diuinitus sacrantur Elementa, quibus sanitatem corporis, animæ
 sanare percipit fragilitas. Hæc ibi. Quæ non solum Magia est, summa in
 regnum Christi blasphemia, cuius solius proprium est, quod nos emundet *1. Ioan. 1.*
 omni peccato, vbi mirum non est (vt sit dignum patella operculum) quod *Fol. 319.*
 hæc habet, vt & hic ab Hispano allegatur: crimina atq; peccata, oblati
 Domino Sacrificijs corporis & sanguinis Christi, deleri. Ideoq; hæc
 à Domino redempti sumus, Deo offerenda. Talibus enim hostijs de-
 tur & placabitur Deus: peccataq; dimittet ingentia. Hæc ibi. Taceo
 quod locum Apostoli non solum impertinenter citet fictus iste Alexan-
 der, sed etiam de beneficentia loquitur, non de Eucharistia) sed etiam cor- *Hebr. 13:*
 quod supra docuimus. Sed audire præstat, quomodo nothus iste Ale-
 xander in sanctæ & summe Apostolicæ sedis apice (vt ibidè gloriatur) se
 præbet, Domino offerendum sacrificium hoc propiciatorium. Ipsa,
 vt ait nos instruit, calicem & panem in Sacramento offerri quan-
 do ait

Z do ait

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

do ait: Accipit Iesus panem, & benedixit, deditq; discipulis suis dicens: Accipite & manducate, hoc est enim corpus meum; quod pro vobis traditur. Similiter postquam coenavit, accipit calicem, deditq; discipulis dicens: Bibite ex eo omnes, quia hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis fundetur in remissionem peccatorum. Crimina enim atq; peccata oblati Domino sacrificijs delentur, &c.

Quod si liceret mihi (quem Hispanus vocat sectarium, civis enim, sine insigni temeritate & dementia, Pontificis postponi nequit) Pontifex essem, quicum Pontifice Max. conferrem: quærerem expressam sententiam: Quomodo Christus his verbis, accipite & manducate, bibite calice omnes, docuerit hæc offerre Domino, & milibus hostijs placere peccataq; dimittat ingentia, & dicerem: Esne, sanctissime Pater, aut offerre idem? aut manducare idem, quod offerret? vel bibere, offerre fundere, offerret? Nihil horum vel puer respondebit. Quid igitur offerre hoc Missæ Pontificiæ? In verbis, hoc facite. Atqui ea hæc, ne sunt providentia diuina, prorsus sunt à Pontifice omissa. Et si igitur hic Hilarius triumphet dicens: An potuit clarius affirmare, Sacrificium hoc esse præciatorum, vel apertius idem ex institutione Domini, &c. comprobaret? Respondeo clarè cum affirmare audio: sed ex institutione Domini idem probare minime audio, quod nihil tale in ea habeatur, sed sicut in Alexandrum illi affingere dico, eiq; facere vim & iniuriam, quod committunt, qui habent oculos ad videndum, & non splendore Missæ Pontificiæ sunt excæcati.

Hoc modo examinare reliqua quoq; possem testimonia, sed nimis foret prolixum: sed hoc in genere dico, non posse nec debere quorumcumq; scripturæ scripta & testimonia contra expressam Christi institutionem citari. Manifesta sunt eius verba. Nulla in eis oblatio, Sacrificium nullum. Quod verò Patres ita vocant, commodè sunt interpretanda illorum verba, quod fecimus hæcenus. Sicut haud dubiè commodius senserunt, quam sunt locuti. Quod si redire illos in hæc terras & vitæ possibile esset, & de Pontificiorum Missæ hac impietate, atq; opinione, quam illi affingunt hodie Papæ pisticæ locutaleij, num ea ipsorum quoq; esset sententia, interrogarentur: hæc dubiè optimi quiq; & minus superstitiosi, negaturi essent, sibi sibi q; iniuriam fieri, hæc q; falsò sibi affingi, gravissime conquæsturi essent.

Fol. 319.

Quam igitur aduersarij Patrum dicta & sententia, contra clara & per-
 Christum verba, eorumque mentem, urgeant, ad stabilendum suum
 Iayim & Dagonem, Missam dico Pontificiam impiam, sacrilegam, &
 idolatricam, nec ullam ex Scriptura sacra admittere sanam interpreta-
 tionem, sed Scripturam secundum Patres intelligi velint, nos planè contra-
 riam asserimus, & dicimus quod res est, nos his omnibus longissimo inter-
 uallo præponere Christum, eiusque Testamenti dispositionem, in qua, verba
 omnia clarissima sunt & manifestissima, nec instar oraculorum Delphico-
 rum, aut sibyngis enigmatum, dubia. Ideoque interpretatione longè petita &
 incerta opus esse minime. Patrum autem sententias & dicta secundum
 Scripturam interpretanda, nec attendendum quid illi dicant aut sentiant, sed
 quid, qui ante omnes est, Christus, dixerit & fecerit in sua Coena. Quod
 ipsum quoque Patres volunt. Augustinus non se aliosue audiri vult Pa-
 tres, nec quenquam sua, illorumue teneri aut moueri autoritate: Audi,
 scribit, dicit Dominus, non dicit Donatus, aut Rogatus, aut Vincentius, aut
 Hilarius, aut Ambrosius, aut August. sed dicit Dominus, & quae plura in
 hac sententia supra ex eodem sunt dicta, ad quae breuitatis studio re-
 mitto. Itaque nec nos quenquam nostrum sequi volumus iudicium, sed scri-
 pturam sacram & verba dispositionis Testamenti Christi, in quibus nul-
 la obscuritas aut difficultas, sed & nullum iota, quod Missae Sacrificium so-
 net. Ideoque Missae Sacrificium propiciatorium, quod isti ita vocant, non
 ullam cum Missa Dominica à Christo instituta, sed etiam cum Sacrificio
 Christi semel in cruce peracto pugnare docemus, idque ex Epistola ad Hebr.
 plurimis, quibus asseritur, Christum vnica sua in cruce oblatione
 sua, in sempiternum perfectos fecisse sanctificandos, &c.

Sed hic Hispanus se probaturum ait, vnicam Christi oblationem in
 factam pro peccatis, quaeq; repeti non possit, non pugnare cum Mis-
 sacrificio, in quo Christus, quotidie pro peccatis, offeratur (quomodo
 probet iam audiemus) Multa enim dicit, quorum summa est: Chri-
 sto Sacrificio nos Deo reconciliasse, remissionemque peccatorum con-
 omibus, quo ad Deum, sed medijs esse vtendum, quibus beneficia
 Christi oblationem in cruce factam, nobis applicentur.

Z ij

Et haec

Fol. 325.

Fol. 331.

Et haecenus quidem utcumque inter nos conuenit. Tandem vero ad Missam
 delabitur & dicit, Apostoli hanc esse sententiam vna tantum oblationem
 in dicam) primariam, Christum in cruce remissionem peccatorum
 parte absolutam obtinuisse. Minimè autem ipsum negare, aut impu-
 noluisse frequentationem oblationis, alterius modi & effiaciae, quae
 memoratiua videlicet illius primariae in cruce factae, eandemque numeri-
 sian nempe Christum continens, remissionem peccatorum obtineat,
 nusque fructum sacrificij crucis, tanquam medium quoddam & canalis
 homines deducat, istisq; applicet, sicut Sacramenta etiam & alia media
 quodque modo suo, id ipsum faciunt.

Haec autem sicut & precedentia omnia, quibus mirifice sibi
 Hispanus & superbit, quasi noui aliquid praesidij ad Missae Pontificiam
 sacrificium stabilendum excogitauerit & attulerit patronus: nihil pro
 aliud quam vetus sunt cantilena omnium Pontificiorum Scriptorem
 quibus ipse nihil quicquam, vlla vel minutissima Scripturae sacrae senten-
 tia probat, per Missam Papisticam tanquam medium diuinitus instituta
 (hoc enim est $\kappa\rho\nu\nu\theta\upsilon\sigma\nu\omega\nu$ totius Disputationis nostrae) applicari bonorum
 merita Christi passione parata. Heus Hispane, cur hic adeo mutus es,
 maxime seria, vbicardo totius versatur negotij graculo alias loquaris.
 Hic profer Scripturae testimonia. Hic verba dispositionis Testamenti Chri-
 sti. Quid haeres? quid taces? loquere. Quin tandem? Nemo hoc dicit
 est, alium hic silentium, omnes amici eius deseruerunt eum. Hic iordanus &
 mutus est Hispanus & vi in Euangel. demonium habet mutum. Docendum
 tibi est Hispane & quidem perspicuis Scripturae S. S. testimonijs, applicari
 beneficia Christi in Missa alijs, non videntibus Sacramento, famelicis sitietibus
 & sitientes animas aspectu saltem satiari, & sic vnto, quasi passio. Quid
 igitur Hispanus facit? Nihil nisi quod tantum corrumpit Pauli locum, vna
 oblatione Christus perfectos fecit in aeternum sanctificandos, quod videlicet
 de primaria tantum sit intelligendus oblatione. Quasi secundaria sit Missae
 oblatio, qua scilicet applicentur nobis Christi merita, remissio nempe pec-
 catorum eius passione parata. Et vnde probabis Hispane, & docetis du-
 plicem ex Euangelio oblationem primariam Christi in cruce factam, qua nos
 bis remissionem peccatorum sit meritus, Deoque nos Patri reconciliauerit, et
 dein de altrâ secundarian oblatione eiusdem hostiae, Christi scilicet corporis &
 sanguis,

quibus, qua remissio peccatorum singulis pro Sacrificuli arbitrio, siue
 presentibus, siue absentibus, siue viuis, siue defunctis applicetur. Hanc po-
 tatem, & canalem istum vere aureum, nondum ex Christi institutione
 haberi auiduimus. Quod si Missa tantum canalis est, quo beneficia Christi
 portionem parta, quaq; nos Deo patri reconciliauit applicamur: quomodo
 Missa ipsa, ex opere operato est Sacrificium vere propiciatorium?

Et quidem applicationem esse necessariam ad percipienda Christi be-
 neficia, nequaquam diffitemur. Verum in Missa quam Canalem vocat, cum
 de Hellding suffraganeo & Episcopo Sidoniensi scilicet hoc fieri, per ne-
 gant. Non quod non sit, aut potius fuerit canalis, quo totius orbis Christia-
 ni operes ad se pertraxerint Papiste, quod notum est: sed non merita Christi.
 Ad hoc enim Deus alia instituit media, organa, instrumenta & Canales pu-
 blicos quibus omnibus & singulis merita Christi offerantur & applicentur.
 Publicus est canalis, quo Spiritus sanctus remissionem peccatorum derivat ad
 nos & applicat nobis atq; offert, ministerium verbi, seu praedicatione Euan-
 gelij de Christo, quod potentia est Dei ad salutem omni credenti, de quo idem Apo-
 stolus, Deus dedit nobis ministerium reconciliationis. Legatione igitur pro
 Christo fungimur, obsecramus reconciliamini Deo, &c. Ita etiam singulis
 applicantur beneficia & merita Christi, per Sacramentorum administrat-
 ionem. Sed quid haec ad Missam Pontificiam, quae nec Sacramentum est nec
 Caena Domini. Sed istis hominibus sacrificium vere propiciatorium. Vnde
 dicitur hoc: *Vi commemoratiua*, inquit, videlicet illius primariae in cruce sa-
 crificii oblationis, eandemq; numero hostiam Christum nempe continens. Re-
 cord. Scimus Hispane, Christum precepisse, ut Caenae administratione mor-
 tuus fiat commemoratio. Sed per commemorationem, non murmur sub-
 voce, & musitationem verborum (hoc facite in mei commemo-
 ratione): quae ita sacrificulus tacite musitat, ut ne quidem à proximè circum-
 stantibus exaudiri nedum peregrina lingua prolata, intelligantur. Verum
 apostolus interpretatus est, publicam annunciationem & praedicationem
 mortis suae, beneficiorumq; quae per ea nobis est consecuta
 illius intellexit. Quod cum non fiat in Missa sicut nec alia, quae
 in sua instituit Caena: Missa non est secundaria, primariae Christi
 commemoratiua oblatio: ut Hispanus nugatur. Deinde, si maxime
 Missa idem Christus contineretur, qui se in cruce obtulit, tamen hinc
 non se-

non sequitur etiam hostiam eandem esse. Non enim ubique; Christus hostia offertur. Sed hoc semel, semel tantum, inquit Apostolus, fuit, in cruce, de quo & supra me memini dicere.

Priuatim vero à singulis beneficia illa, morte Christi parta accipiunt et apprehenduntur vera FIDE in Christum, qua participes illorum fidei credentes. Et haec FIDES unicum est medium & instrumentum, quo priuatim illa tanquam manu quadam apprehendunt. De quo iam dictum est locus.

Atq; ita Hispanus tantum dixit, meritorum Christi applicationem necessariam: cui nemo contradixit unquam. Ceterum per Missam hanc applicationem, id haecenus nullo Scripturae S. S. testimonio, vel in speculo pro forma, quod dicitur, probare est conatus. Tantum Apostoli locum unicum Christi oblatione, corripit, ut unicum accipiatur, pro non unicum, & Magnificat, quod dicitur, Hispanus doctus, corrigens, primariam. Hoc scilicet est sapere. Quasi unicum ista Christi oblatio cruce non excludatur Missatice oblatio, qua scilicet spectatoribus, & alijs, illa crucis oblatione parta bona applicentur, eiusq; dignitate capitur peccata, tam viuorum, quam mortuorum.

Fol. 332 & sequentibus.

Sicut & ad Scripturam S. cum in hoc, tum alia, ex Epistola ad Hebraeos, de unicum Christi oblatione, semel facta, qua perfectos fecerit in sanctum sanctificandos, hoc tantum respondet (cui plurima faciat verba, idemq; sepius repetat, quo aliquid dixisse, & non e linguis, videntur, sed pro stigijs ludat lectorem non attentum, dum propiciatorium nusquam probare potest, neq; è Scriptura S. S. neq; patribus suis): fuisse quidem Christi sacrificium consummatum, ac perfectam reconciliationem, opusq; redemptionis absolutum, ideoq; etiam non repetendum: sed tamen eo non excludenda, quibus, ex parte hominis, remissio peccatorum per Christum parta, impetratur. Quod in thesi non damnamus. Sed in Hypothesi: Num videlicet Missae sacrificium hoc sit medium, quo nobis peccatorum remissio applicetur, & tanquam per canalium, virtus illius unicum sacrificij Christi nobis communicetur, ut loquitur Hispanus. Praecipue autem, quod vere propiciatorium sit sacrificium. (De hoc enim agitur.) Hic status est, haec quaestio, hoc negotium. Hic Hispanus, inquit, non repetimus illud Christi sacrificium, nec Missae eiusdem esse modi & efficaciae cum illo, sed alterius. Cum tamen alij Pontifices eijdem esse asserant, eundemq; plane habere effectum. Ioannes Faber

fol. 217. 218. Et Hispanum et supra, Missæ sacrificium ex opere operato
 ad remissionem peccatorum valere, dixit. Ergo eiusdem cum Christi sa-
 crificio efficacia. Imò amplius etiam. De Christi enim sacrificio dixit, quod
 idem reconciliaverit nos Deo, & remissionem peccatorum impetrauerit,
 ex parte Dei: Verum, ex parte hominis opus esse medijs, quibus applicetur
 merito, per Christum parata. Quod si ergo Missæ sacrificium ex opere ope-
 rato est, vi & dignitate operis, ad remissionem peccatorum valet, hæc eq̃;
 iudicet etiam homini applicatur per Missæ sacrificium: sequitur, longè præ-
 stantius & excellentius esse Missæ sacrificiũ, maiorisq; efficaciam, quàm Chri-
 sti in cruce. Et hoc etiam ex alijs eiusdem verbis colligitur, cum dicit: Christiũ
 ad hæc se Deo patri offerre, & oblationem sine controversia facere in cœlis.
 Hæc quàm pie sic dictum, alijs considerandum relinquo. Iam olim se obtulit,
 semel est mortuus. Sicut ergo non moritur amplius, ita nec offertur quotidie
 apparet quidem etiam vultui Dei, ut intercedat pro nobis, sed non ut se of-
 ferat. Sicut & primariam tantum facit Christi oblationem, quam unicam
 vult apostolus: item, semel factam. Quæ voces corruptelam istam Hispani-
 cam, & alias secundarias non admittunt oblationes. Eo ipso enim quod dicit
 VNICA, semel oblata, consummata, &c. Excludit omnia sacrificia, quæ ex
 opere operato hoc efficiant, aut Deo offerant. Ideoq; non vult repeti.

Non est igitur Missæ Pontificiæ sacrificium verè propiciatorium, ut
 alijs recitatur: Et hic in titulo huius cap. proposuit, sed nihil hæcenus
 probavit, & tantum iam docere cupit, medium esse, quo beneficia sacrificio
 Christi in cruce parata applicentur. Sed nec hoc ipsum esse, hinc probatur. Quia
 in hoc à Christo Cœna Domini est instituta, ut pro alijs applicet.
 Hoc enim doceri potest minimè: sed singulos vult accedere, atq; accipere,
 edere, & bibere, & in sui commemorationem hoc facere. Hoc Christus.
 Quia Dei sapientia instituit, hoc iussit, His quid apertius? Et ea vis est Sa-
 cramentorum, ut singuli tantum pro se accipiant, nec applicari possunt pro
 alijs: sicut nullus pro alio baptizari potest (tametsi Hispanum prophanum
 videre non ignorem, sed absq; ratione) Ita nemo pro alio Cœnam Do-
 mini edere potest: sicut etiam nemo pro alio edere potest: Quemadmodum
 animal nullus pro alio bibit, sed sitientes pro se os adiuuere necesse est.
 Ex illis dispositionis Testamenti Christi verbis, Hispanice docet
 inter alia, per sacrificium cœnæ merito passionis Christi, alijs, vel presen-
 tibus;

tibus. Vel absentibus, viuis & defunctis, applicari, eosq; Deo recordari hoc suo oblato Missivo sacrificio. Quod facies cum tuo sodalicio, ad Carolendas Greas.

Pol. 338. 339.

Na n quod ad Patres denuò & multoties prouocat, indeq; quaedam testimonia, ex Ambrosio, Theophylacto, Oecu nemo: nullum verè propiciatorium esse dicit sacrificium, v. l. per illud aliq; Christi rita applicari, sed tantum ad commemorationem mortis Christi faciunt. Sicut Verba sonant Ambrosij: Quid ergo nos? Nōne per dies offerimus? Offerimus quidem, sed ad recordationem faciemus eius. Item: Hoc autem quod nos facimus, in commemorationem fit eius factum est. Sicut & Theophylactus: Sed Christi tunc reminiscimur, ut Oecumenius: Ceterum vniuersus eiusdemq; mortis Christi meminimus. Et tē dixissent: Verè propiciatorium offerimus sacrificium, pro viuis & sanctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus & alijs necessitatibus. Sicut

Trid. Concil.

Seff. 22. Can. 3.

recondationem & commemorationem passionis & mortis Christi sepe dicunt. Ceterum, quod se offerre dicunt, nequaquam Cenam Domini sacrificium esse intelligunt, vel propiciatorium, vel applicatorium pro eis, sed offerre sacrificium corporis & sanguinis Christi, celebrare signum illis Cœnam Dominicam, in qua commemoratio fit mortis Christi, & tantum diuinus, & dispensatio ac sumptio & corporis & sanguinis eius. Tamen, quod superius probatum est, omnes præsentes communicabant. Quod

*August. de fide
ad Pet. Diacon.
cap. 18.*

August: etiam his explicat verbis: Firmissimè tene, & nullatenus dubitè, ipsum vniuersum Deum, Verbum carnem factum, se pro nobis oblatisse, hoc sacrificium & hostiam Deo, in odorem suauitatis: Cui, cum Patre, & Spiritu sancto, à Patriarchis, Prophetis, & Sacerdotibus, tempore Veteris Testamenti, animalia sacrificabantur, & cui nunc, id est, tempore Novi Testamenti, cum Patre, & Spiritu sancto, quibus illi est vna diuinitas, sacrificium panis & vini, in fide & Charitate, sancta Ecclesia Catholica per vniuersum orbem terræ offerre non cessat. In illis enim carnalibus victimis figuratio fuit carnis Christi, quam pro peccatis nostris ipse sine peccato fuerat oblaturus, & sanguinis, quem erat effusus in remissionem peccatorum nostrorum. In isto autem sacrificio gratiarum actio atq; commemoratio est carnis Christi, quam pro nobis obtulit, & sanguinis, quem pro nobis item

effudit. Et mox: In illis ergo sacrificijs, quid nobis esset donandum, significabatur: In hoc autem sacrificio, quid nobis iam donatum sit, euidenter ostenditur. In illis sacrificijs pronuntiabatur filius pro impijs occidendus. In hoc autem pro impijs denunciatur occisus.

Que cum ita habeant, & impietas execratarum Missarum hoc conuenienter exercatur, ac vulgo imperito, harumque rerum ignaro, Missæ venduntur, & questus, negotiatio, ac nundinationes turpissime in Ecclesia sunt hæc, ubi passim venales habentur Missæ: merito, sicut Christus Zelo magno mensas nummulariorum cuertit, & ementes ac vendentes, è templo suo eiecit, quod in latronum speluncam conuersum conquestus est. Ita pij magister & Doctores Missarum Pontificiarum turpissimam negociationem, quemadmodum & indulgentiarum nundinationes, è templis Christianarum eiciunt, verumque ac legitimum Coenæ Dominicæ Vsum Ecclesie, si dei sui opera, piisque studio, restitunt.

Quod igitur dicit: Sed cum iam aduersus istos comprobatum satis atque definitum sit, sacrificium Missæ propiciatorium esse pro peccatis. Tunc vero, & bonum omnium impudentissime Hispanæ, probasti hoc? Vbi, quando, quibus testimonijs scripturæ? Nam quod Christus dixit: Hoc facite in meam commemorationem, estne hoc Missam instituire, eamque asserere sacrificium esse propiciatorium, pro peccatis viuorum & mortuorum? Quis hanc Grammaticam aut Theologiam unquam audivit? Sed forte in Hispania talia non parent: Vix credi derim. Vnde igitur? Nescio ego ex quo Trophonijant. Et quid hoc ad me magnopere? Quam igitur prorsus nihil ad Missam, propiciatorium illam esse sacrificium, pro remissionem peccatorum consequenda, vident omnes.

Requiret nunc, inquit, aliquis, quorum ad remissionem peccatorum, & quod illud valeat: quoad poenam ne tantum, an etiam quoad culpam? Et, quod culpa, num etiã pro mortalibus? &c. Quod cum questionem habeat ad remissionem rei vitalem, non est tamè aut Scripturæ sententia, aut Ecclesie de hoc expeditum. Hic igitur ingenij acumen ostentandum Thrasomi, ut dicatur, quod est, tantum aut inter suos, quos vocat Catholicos, se hoc disputaturum. Quod hæc ad sectarios nihil. Respondebo tamè ego tibi, Hispanæ, quod Ad istorum prorsus nihil facere Missæ vestræ sacrificium, sed illius esse Coenæ Dominicæ ac Sacrilegam Prophanationem, de qua

Fol. 347.

Fol. 347.

(quod solum *verè* affirmas) in Scriptura sacra nihil. Ideo nec abbat, nec Ecclesia definitum, ad quid istorum valeat, cum ad nihil faciat alia, ad conculcandum Christi preciosum sanguinem, quo nos ab omni peccata mundavit, ad quod nihil omnino execratum Missæ sacrificium. Ideo quædam dicimus, siue Thomæ Aqu. siue Alberti Magni sententiam: Secundum sa, inquit, institutionis est sacrificium altaris, contra quandam cotidianam delictorum nostrorum rapinam, ut sicut corpus Domini jemel est oblatum cruce, pro debito originali, sic offeratur iugiter, pro nostris cotidianis delictis, in altari. Et habeat in hoc Ecclesia munus ad placandum sibi Deo per omnia legis sacrificia preciosum & acceptum.

1. Ioan. 1.
De Sacramento
Altaris cap. 1.

Fol. 353. 354.

Sacrificium hoc pro alijs quoq; necessitatibus, siue spirituales, siue corporales, ex CONGRUITATE quadam, esse propitiatorum H. NARRAT. Idq; probatur, inquit. Quoniam ad subsidium, inquit, necessitatibus, ex congruitate quadam à Deo impetrandum, dubium non quin proficiat.

Ego verò, Hispane, expectabam hic S. S. Scripturæ testimonium, institutionis Cœnæ Dominicæ quibus vel Christus in hunc finem eam institisset, vel Apostolus, qui in cælo tertio fuit, à Domino, quæ Ecclesia tradidit de hoc mysterio, amplius aliquid, cuius Christus antè fuerat oblitus, accepisset. Hic verò bonus vir obmutescit: Nihil habens proorsus, ne syllabam quæ unicam, de eo, qui in uniuersa ipsorum Catholica Ecclesia summus est, cuius prætextu totius orbis Christiani opes rapuerunt & possident, præcipuè adhuc urget: Et in quo catholici, maximo consensu, spem salutis æternam in hac & altera vita, anime, corporis, fortunarumq; omnium spem & fiduciam collocant. Hic, inquam, cum probandus erat ex certissimis & inimitabilis S. S. Scripturæ oraculis, his verò destituatur miser H. quid dicit quam affert probationem? Dubium, inquit, non est, quin possit. Res verò maxime dubium est, aut, ut rectius loquar, & tecum, scilicet dicitur, si dubium non est, quin non proficiat, ad hæc impetranda. Cum enim fidetur ex verbi Dei auditu, eoq; tanquam fundamento innitatur firmissimo, hæc verò hæc istorum destituantur: quomodo hominum animi certi esse possunt & non dubitare? Imò maxime dubitant, estq; mera opinio & superflua, minimum dicam. Si volbas hoc dubium non esse, Hispane, Scripturæ verbi Dei offerende erant: quibus cum careat vestra Missa, super arenam, si est, si non est, que verò hæc congruitas, quæ solet? Nam si maxime (quod isti afferunt, non

contrarium huius docuimus) Missa sacrificium esset Religionis obsec-
 rationem Deo gratissimum: Tam enim sicut non hoc fin: & consilio Baptisanus,
 in hac presenti vita ex malis omnibus erepti, rerum omnium felicitate
 fruamur, rerumq; omnium prosperitate fruamur, sed ut reuersionem p-
 ceptam & adoptionem filiorum Dei consequamur: & postea forti animo
 crucem nostram tollamus, caputq; nostrum per aspera & inuia sequamur,
 donec in caelestem perueniamus patriam. Ita etiam non hac de causa ad
 mensam Domini accedimus, ut ex omnibus presentis vite arumnis libe-
 ramur, sed ut de gratia & fauore Dei erga nos cer-
 tior hoc pignore reddamur, in nostris conscientijs, & fortius aduersa quaeq;
 frere queamus. Ideo etiã non ut Pontificij faciant, Missae sacrificiũ pro omni-
 bus necessitatibus, ut felici venatione, p'o febris tertiana labo atibus, & si-
 millibus offerendum docemus. Quasi Verò Coena Domini ad hoc sit instituta
 & applicanda: Sed ita excecati sunt Papiaele, quem admodũ olim impij Ido-
 latrie Iudei, qui putabant Deũ cultũ idololatrie, quod a Regina caeli liba
 offerret, omnis generis felicitate, pace, fertilitate, valetudine, prosperoq; re-
 ra successu, remunerari. Postquã Verò idololatriã abiicissent, Deũ Religio-
 nis cultum impij neglectũ varijs punire calamitatibus. Sicut cõtra P. o-
 phetã Domini, qui impietate istã & Idololatriã abrogauerat, cõqueruntur, ut
 ab eis habetur. Ita hypocrite isti Põtificij, congruere Dei bonitati dicunt, ut
 propter illas sacrilegas liberas sit in seruos istos Baaliticos, premijsq;
 reat. Cum dubium sit minime, Deũ orbem Christianũ, cum propter alios cul-
 tidololatrios, quos exercent isti mortuorum inuocatione, adoratione
 statuaram, imaginum, & osium: tũ etiam propter abominandam
 Coenae Dominice prophanationẽ, infelicitate in bellis Turcicis, alijsq; pu-
 nire calamitatibus. Non habebit enim Deus impunẽ, qui nomen ipsius
 usurpauerit. Et hoc est, quod Propheta Domini idololatrio popu-
 lo dicit: Nuncquid non sacrificium (sicut iã Missam) quod sacrificastis in
 iuda, & in plateis ierusalem, vos & patres vestri, Reges vestri, & Horum simi-
 les vestri, & populus terrae, horum recordatus est Dominus, & ascẽdit propter Mis-
 cor eius, & nõ poterat Dominus ultra portare, propter malitiam suam in regioni-
 bus vestrorũ, & propter abominationes, quas fecistis. Et facta est terra
 desolationem, & in stuporem, & in maledictionem, &c. facta sunt mul-
 tudinibus porro amplius, quibus fundamẽtis, et quã firmis, Maxima sunt.
 Hic ego iterũ expectabã selectissima sacrosancta scriptura testi-
 A a ij montia,

monia, præsertim verò ex institutione Cœnæ Dominicæ, à Christo facta, hic iterum altissimum silentium. Hic planè mutus est, aliàs graculo loquente Hispanus. Non vociferatur suo more, nec grunnit, sed silentio præterit. pro thesauro, pro gemmis, auroq; & topazio præstantioribus Sacrae sacræ oraculis, carbones affert, d: nuoq; ad imbellem turbam, & suos milites, Patres veteres, confugit, defatigat bonos senes, inq; protrudit inermes, atq; in proscenium producit, Inquiens: Habemus re perspicua Testimonia Patrum, ex quibus licet colligere consuetudinem, quæ, ut pro cuiusq; generis necessitatibus sacrificiū hoc fieret, obtinuit. Nec his confidere ipse audeat, quòd fidelem sibi nauaturi sint operam fortiter in acie staturi, pro suaq; Missa militaturi: sed ex his colligere consuetudinem, quæ obtinuerit, ut pro cuiusq; generis necessitatibus sacrificium hoc fieret, dicit. Quid audio, Hispane, hoc ex te? Cōsuetudine tantum introductum, ut Missæ offerantur pro omnis generis necessitatibus? Ergo Vestra religio, cultus Missaticus, tantum consuetudine? O vos ergo quaterq; infelices Catholicos, qui nulla alia Religionis & salutis fundamenta, in hoc summo Vestro cultu, quàm consuetudinem, habetis.

August. Epistola 56. Id. lib. de duabus animabus contra Manich. ca. 3.
Cypr. Epistola ad Pomp. Id in sentent. Episcoporum

D. Augustinus annosas & decrepitas falsitates, & veterosas appellationes. Et ante hunc Cyprianus: Consuetudo sine Veritate, reclusa est. Item: In Evangelio Dominus, Ego sum, inquit, Veritas: non dico sum, consuetudo. Itaq; Veritate manifestata, cedat consuetudo Veritati.

Sed audiamus, quid Patres isti hac de re senserint. Primus est Hierosolymitanus, qui, inquit, ante annos 1200. de re in Ecclesia valde dubitata, hunc in modum scripsit. Postquam confectum est illud Spiritus sacrificium, & cultus ille incruentus, DEVM OBSECRAMVS, pro propiciationis hostia, PRO COMMVNI ECCLESIA RV M pace, pro tranquillitate mundi, pro Regibus, pro militibus, pro socijs, pro ægrotis, pro afflictis. Et in summa pro his omnibus, qui indigent auxilio.

Hec Hispane, noli ad alios nimium properare, sed primæ citationis hoc Cyrilli testimonium. Non repetam autem, cur hostiam, & sacrificiū, & quidē propiciatorū, vocet Cœnā Domini, quòd videlicet memortio sit veri et vnicuique propiciatorij Christi sacrificij, de hoc. n. supra: sed de quo agimus. Offerendū vos doc. tis corpus & sanguinem Christi in Missa, pro opere operato sit sacrificiū Deo propiciabile pro omnib. necessitatibus. Et

mare conaris hoc Cyrilli testimonio. Sed vim & iniuriã te bono seni fa-
 videt oēs qui nō sunt cæci: Deū, inquit, obsecramus in cœnæ celebratio-
 hoc enim intelligit per propiciationis hostiã) Deum in quã dicit, obsecra-
 pro communi Ecclesiarũ pace, pro Regibus, pro socijs, pro ægrotis, &c.
 quod ipse de precibus Ecclesiæ publicis dicit, Hisp. sceleratè & perfidè ad
 sacrificium & oblationem corporis Christi transfers. An verò idem
 sacrificium Pontificijs, est oblatio corporis Christi, & preces Eccle-
 fidi ò insensatum & stupidum, & audicem, truncum, ac bardum hominem. Sic Scapulam.
 Tertullianus quoq; Cyrillo hoc longè vetustior: Sacrificamus pro salutè im-
 peratoris, sed Deo nostro & ipsius. Ne verò, Hispane, quia audis, sacri-
 ficiam Deo nostro, tuo more intelligas & interpreteris, de Missæ Sacri-
 ficio addis, sed quem admodum præcepit Deus, PVRA PRECE.

Idem planè vult Cypr. & Chrysostomus, quos hic allegat, quod Cy-
 rillus & Tertullianus. Chrysostomus Pro terræ marisq; & vniuersi orbis
 sacrificamus. Eadem & Augustini prorsus est sententia in hi-
 storia, quam recitat de spectro infestante Hesperium, Vbi sacerdos quidam
 oblati sacrificium corporis Christi, (Vtiq; inquit Hispanus, non communi-
 andum alijs Eucharistiam in fundo, sed pro illa necessitate, sed quare, mi-
 sero, non ad communicandum? ORANS quantum potuit, vt cessaret illa
 vexatio. Deoq; protinus miserente cessauit. Hic Hispanus nil nisi Sacrifici-
 um vdet. Quod dicitur: ORANS QVANTVM potuit, id non
 videt, nec audire vult, sed ridet. Pij precibus ad Deum in omnibus ne-
 cessitatibus confugiendum, Deumq; nos inuocantes exaudire, & de necessi-
 tibus omnibus eripere docet Scriptura S. S. Venite, inquit Saluator, ad me
 vos, qui laboratis, & onerati estis, & ego (non Missæ Sacrificium) refici-
 vos. Inuoca me in die tribulationis, & eripiam te. & glorificabis me.
 in ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Eundem ha-
 refectum, Sacrificium Missæ Pontificiæ oblatum, ex eadem doceant isti
 e est. Offerre vos sacrificiuculi quantum potestis, non modò duplicate,
 triplicate, sed multiplicare Missas vestras, quantum vultis & potestis
 e: sed non est vox, nec qui respondeat. Rectè scribit August. de pre-
 suo: Orans quantum potuit, vt cessaret illa vexatio, & Deo mise-
 protinus cessauit. Quæ vos pessimè, contra verba & mentem eius
 sacrificio tribuitis.

Tertull. ad Scapulam.

August. lib. de Ciu. Dei 22. cap. 8.

Matth. 11.

Psal. 91.

Psal. 50.

1. Reg. 18.

Fol. 367.

Alio argumento ridiculo Hiss. probare conatur Missæ Sacrificium omnibus necessitatibus offerendum: Quia nulla sit diæta, vel præceptum Scriptura, quæ hoc prohibeat. Insignem Verò probationem, & Antiquæ sacrificio, & hoc Hispano dignam, hoc est, suilem, deliram, autem, & impiam. Et si enim in specie non sit prohibitum (quæ enim Deus in Scriptura

Gen. 6. 8.

S. omnes cordis & ingenij humani, quod est inscrutabile, & fons inextinguibilis omnis impietatis, & Idololatriæ, idiuentiones, quas erant hominibus cogitaturi, recensere ordine singulas & prohibere potuit? Et quæ in

Deut. 4. 12.

Iliade maiora, describenda fuissent) tamen, quod sufficiebat, ne prohiberet, ne quid homines de suo excogitarent ingenio, cultibusque adderent. Et Christus ex Esa. docuit, frustra se coli docturum & tractatum

Matth. 15.

eradicandam, omnem inquit, prorsus omnem, non à Patre plantatam, sed à Deo Patre plantatam Missam. Et quidem à Deo plantatam scripsimus, sed huius seculi Deo, & Patre vestro, qui Pater est mendacium, homicida, cuius vos opera vultis facere, crudeles sanguisuga.

Fol. 358.

Falsissimum igitur est, quod nugatur Hispanus, cum dicit: Atque tunc inquit, in Scriptura præceptum, quo iubeamur id facere? Hec non minus absurda, quam frequens apud eosdem, vox illud pro suo. Credo etiam prudenti Lectori, significat, contra sententiam & voluntatem Christi, oportere nos seruos esse inutiles, qui nihil omnino sponte ad faciendum Dei facere volumus, quod non simus aliquo præcepto iusti facti. Respondeo: Hec tua, Hispanice, vox illud prorsus mihi quoque, credo etiam prudenti Lectori, significat, quod Christus dicit: Vobis Hypocritæ, & Pharisæi, progenies Viperarum, qui decimatis mentiam, & anatum, & quæ grauiora legis sine relinquitis. Quæro enim ex vobis, feceritis ne præcepta facere possitis omnia, quæcumque vobis sunt à Deo mandata? (Et tamen hoc modo essetis, iuxta hoc Christi, serui inutiles, mercenarij) Vobis, in super alia quoque, à vobis sponte, contra mandatum Dei, excogitata, faceretis? De quo ego, cum plura altero contra Hiss. Scripto diximus, modo hinc eadem repetere.

Lucæ. 17.

Ex his autem Hispani frivolis nugis, frivolis & vanissimis rationibus, in Theologia absurdissimis, apparet, quæ nullo prorsus Scripturæ S. testimonio nitatur præcipuus istorum cultus, qui nervus est regni Pontificis, Missæ scilicet Sacrificium, quod magna verborum pompa, Sacerdotum

prædicitur verè esse propiciatorium, pro peccatis, alijsq; necessitatibus
 ex opere operato, hoc est, vi & dignitate istius operis per se
 quod hæc tenet ipsorummet verbis, summo ipsorum cum decore, aut
 non. Restat ultimum caput Tractatus Hispani de Missa.

**SACRIFICIUM MISSÆ, QVA RA-
 tione propiciatorium est, non offerenti ministro
 solum, sed alijs etiam fidelibus, viuis &
 defunctis, prodesse.**

CAP. VI.

Ex ignorantia quid intersit, inter Sacrificij & Sacramenti usum, nos re-
 cogitare, & negare Missã alijs prodesse, ait Hisp. Respondeo. Non igno-
 remus discrimen inter hæc, quod aliquoties à nobis disertè est positum. Sed
 Missam, quæ tractatur Cæna Domini, sacrificium esse, quod hoc ipso
 quod offeratur pro alijs, negamus. Et quidem istos ex Cæna Dominiã fac-
 tere sacrificium, quod pro alijs offeratur, non ignoramus, sed malè eos, in d-
 ostensione, hæc asserimus, et præcauimus, quod institutioni diuine repugnet.
 Cuius gratia hæc tenet, nec Hispanus iste, nec quisquam alius Pontificius, proba-
 ret Scripturæ S. & docere potuerit, neq; etiam in æternum posset Missæ
 rationes in diuersum. (quia Verum, Verum est & manet in perpetuum)
 rationem hoc Christi consilio institutam, vt pro alijs offeratur: Id eo frustra &
 vanum sequentia omnia dicuntur. Vsq; enim opponimus & arguimus
 hæc dispositionis Testamenti Christi, quam & Apostoli seruauerunt, sicut
 interpretantur, nullius oblationis in ea mentionem facientis. Quod si
 hoc in Missa se, si umq; corpus & sanguinem, Deo Patri, sub spectibus
 & vini, vt isti loquuntur, voluisset offerri, Paulo Apostolo, qui tum
 interfuit, sed postea à Christi in cælos ascensione, in tertium cælum rap-
 tus, hoc ipsum irradidit, si antè oblitus fuisset, vtiq; reuelasset hoc ipsi,
 interpretationem verborum: Hoc facite in mei commemorationem:
 hoc, quoties de pane hoc, non specie panis, ederitis, & biberitis, mor-
 tum annuntiabitis: quibus interpretatur verba Christi: In meam
 commemorationem. Instituit itaq; Christus Cænam suam, non mortuis, sed vi-
 uentibus sed presentibus, quos vult manducare et bibere, mortèq;
 prædicare. Hoc Sacramentum est, Hispanè, non sacrificium, quod nos
 ei secleratè, per fidè, ac sacrilegè, non solum affingitis: sed in hoc
 præopinione mutatis iuggerente Diabolo. Et

Fol. 359.